

Bemerkingen van de Risk Assessment Group Covid-19 Animals (RAGCA) betreffende het groter risico op COVID-19 in de vleesverwerkende sector.

Document gevalideerd door de leden van de RAGCA op 02/06/2020.

Referentietermen en problematiek

De *Risk Assessment Group* (RAG, Sciensano) heeft een verzoek tot risicobeoordeling ontvangen betreffende een verhoogde incidentie van gevallen van Covid-19 bij werknemers die werkzaam zijn in slachthuizen en in de vleesverwerkende industrie. De RAG heeft al een document opgesteld waarin de specifieke risicofactoren voor dit type activiteit in kaart worden gebracht en heeft ook een algemene risicobeoordeling uitgevoerd voor deze specifieke sector in België. De RAG vraagt ook een advies van de RAGCA aangezien de sector nauw verband houdt met de diergezondheid en de bevoegdheden van het FAVV.

Commentaren van de RAGCA

Wat betreft de praktische aspecten (bijzonderheden van de sector), de beschermingsinstructies en -maatregelen die momenteel van kracht zijn tegen Covid-19 bij de mens in de sector van de slachthuizen, uitsnijderijen en vleesverwerkende bedrijven, zou de RAG contact kunnen opnemen met Jos Dusoleil (jos.dusoleil@favv-afsca.be), de referentiepersoon bij het FAVV.

In zijn beoordeling van mogelijke factoren voor een verhoogde blootstelling van de mens aan het SARS-CoV-2-virus in slachthuizen en vleesverwerkende bedrijven heeft de RAGCA rekening gehouden met 3 algemene risicofactoren/ wegen van insleep die verband houden met

- de humane geneeskunde en de arbeidsgeneeskunde (buiten de bevoegdheden van de RAGCA);
- de diergezondheid ;
- de veiligheid van levensmiddelen (bevoegdheid van het FAVV) :

De “menselijke” risicofactor

Deze risicofactor werd al geanalyseerd in de nota die we ontvangen hebben van de RAG en valt niet onder de bevoegdheden van de RAGCA. Dit is ongetwijfeld de belangrijkste risicofactor in het advies van de RAGCA en omvat zelf een hele reeks andere risicofactoren van structurele, operationele, socioculturele en economische orde die eigen zijn aan operatoren van “slachthuizen/vleesverwerkende bedrijven”) die al werden opgelijst door de RAG (zie ook Dyal et al., 2020).

De “dierlijke” factor

Gelet op de huidige stand van kennis, moeten productiedieren worden beschouwd als een verwaarloosbaar risico als vectoren voor de insleep van SARS-CoV-2 wanneer ze in het slachthuis worden binnengebracht. Momenteel is er geen enkel wetenschappelijk bewijs voor infectie van productiedieren die in een slachthuis kunnen worden binnengebracht (herkauwers, varkens, paarden, pluimvee) en *a fortiori* ook niet voor de uitscheiding van het virus door deze dieren (zie ook de spoedraadgeving 04-2020 van het SciCom en de informatie van de OIE daaromtrent). Momenteel worden al deze diersoorten als niet-vatbaar beschouwd (de experimentele besmettingen waren niet productief voor pluimvee in het FLI; varkens, eenden en kippen konden niet experimenteel worden besmet in de studie van Shi et al., 2020). Deze diersoorten kunnen eventueel worden beschouwd als passieve dragers, maar dit risico is verwaarloosbaar omwille van de korte persistentie van het virus in normale omgevingsomstandigheden, alsook de bijhorende hygiëneprocedures betreffende de vacht van de dieren en het feit dat deze zeer vroeg in het slachtproces wordt verwijderd.

De risicofactor “gehanteerde matrix/ gehanteerd levensmiddel” (risico op indirecte besmetting)

Het is bekend dat de werkomgeving van een slachthuis of een vleesverwerkend bedrijf bevorderlijk kan zijn voor een langere persistentie van het virus (lage temperatuur, hoge luchtvochtigheid), alsook voor een hogere blootstelling van de menselijke luchtwegen (via de mogelijkheid tot aerosolvorming van het virus (het wassen van de vloeren met waterstralen gebeurt immers vaak in het slachthuis)). Naast het rechtstreekse risico voor de werknemers van de aerosolvorming van het virus, zou dit ook een besmetting van het type “passieve omgevingsbesmetting” van de gehanteerde matrices/ het gehanteerde vlees kunnen bevorderen. Via dit type besmetting zouden de werknemers kunnen worden blootgesteld aan het virus via besmetting van hun handen. De RAGCA beoordeelt deze kans als

verwaarloosbaar in vergelijking met het risico op rechtstreekse overdracht tussen mensen (het risico dat gepaard gaat met de reeds hoger opgesomde factoren) en de hygiënemaatregelen die bij dit type activiteit in de voedselketen worden genomen. In dit type van bedrijven zijn al zeer strikte hygiëneregels en -instructies van toepassing (vooral wat betreft handhygiëne) om de consument te beschermen voor andere microbiologische risico's, waarvan sommige ernstiger zijn (reglementaire context: Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne, zie ook het Gemeenschappelijk advies HGR Nr. 9428 en SciCom 22-2017). De naleving van deze maatregelen en de controle ervan moeten dus al toelaten om dit eventuele risico zoveel mogelijk te beperken.

Referenties

Dyal, J. W., et al. (2020). COVID-19 Among Workers in Meat and Poultry Processing Facilities — 19 States, April 2020. MMWR, May 8, 2020, Vol. , No. 18.

SciCom (2017). Gemeenschappelijk advies HGR Nr. 9428 en SciCom 22-2017 Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit betreffende levensmiddelenhygiëne: medisch attest (dossier SciCom 2017/09). Beschikbaar op het volgende adres : http://www.favv.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/2017/ documents/Advies22-2017_SciCom2017-09_Medischattest.pdf .

SciCom (2020). Spoedraadgeving 04-2020 Zoönotisch risico van het SARS-CoV2 virus (Covid-19) bij gezelschapsdieren: infectie van mens naar dier en van dier naar mens (dossier SciCom 2020/07). Beschikbaar op het volgende adres : http://www.favv.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/2020/ documents/Spoedraadgeving04-2020_SciCom2020-07_Covid-19gezelschapsdieren_DEF.pdf.

Shi, J., et al. (2020). Susceptibility of ferrets, cats, dogs, and different domestic animals to SARS-coronavirus-2. Science, 368(6494):1016-1020.